

Uunga siunnersuut: Inuit innarluutillit tapersorneqarnissaannut pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. xx, xxx xx 2017-imeersaq.

(Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut, Isumaginninnermut Inatsisinillu atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq)

Saqqummiussissut

(Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut, Isumaginninnermut Inatsisinillu atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Inuit innarluutillit tapersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik Naalakkersuisut saqqummiisinaasimanertik nuannaarutigaa.

Naalakkersuisut inunnut innarluutilinnut suliaasaqarfimmi killiffik pillugu nassuiaataata 2016-imeersup kiisalu Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa aamma Institut for Menneskerettigheder-ip killiffik pillugu nalunaarusiaata 2016-imeersup takutippaat innarluutilinnik suliaasaqarfimmi pitsanngoriaatsinik pisariaqarlunnartunik pisariaqartitsisoqartoq.

Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut saqqummiunneqartoq inuit innarluutillit taakkunungalu qanigisaasut illersorneqarnerinut ikiorneqarnerannullu atorpeqassaaq. Inuup innarluutillip pisariaqartitaasa ataatsimut nalilersorneqarnerisigut tapersersuisoqassaaq. Aaqqiinermi qanigisaasut ilaatinneqassapput kommunalbestyrelsilu tapersiinissamut kiffartuussinissamik annertunerusumik neqeroornissamik periarfissaqalissaaq.

Siunnersuutip pingaarnertut anguniagaraa, akisussaaffiit, suliaasat ersarissumik agguataarneqarnerisigut, inunnut innarluutilinnut tamanut sullissinerup inatsisitigullu illersugaanissap pitsanngorsarnissaa. Naalagaaffiit Peqatigiit inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutaa eqqarsaatigalugu inatsisissatut siunnersuut isigineqassaaq. Innuttaasut innarluutillit innuttaasutut allatulli pisinnaatitaaffeqarnissaannik periarfissaqarnissaannillu qulakkeerinninnissaq uani inatsisissatut siunnersuummi qitiutinneqarpoq.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiit pitsanngoriaatinik siunnersuut nassataqassaaq. Inuit innarluutillit tamarmik, meeqqat aamma inersimasut, namminneq piginnaanerminnik atorluuaasinaasnaannik periarfissillugit pitsaasumik toqqissisimasumillu inuuneqarnissaasa qulakkeernissaat siunnersuummi aalajangersakkat aqutigalugit siunniunneqarpoq. Tamanna aqutigalugu meeqqat innarluutillit atuarluarnissamik ilinniarluarnissamillu periarfissaqalissapput taamaalillutillu inersimasunngorunik ulluinnarni inuuneranni suliffeqarnerullu tungaatigut pitsaanerpaanik periarfissaqalissallutik.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiisa pitsanngorsarneqarnissaannik innuttaasullu innarluutillit innuttaasutut allatulli periarfissaqarnissaannik qulakkeerinninnissamik politikikkikut ataatsimut kissaateqarneq siunnersuummi tunuliaqutarineqarpoq. Taamaattumik ilaatigut inatsisissatut siunnersuummi pingaartinneqarpoq inuit innarluutillit nalinginnaasumik inuuneqarnissaannut inuiaqatigiinni aporfigisartagaasa peerneqarnissaat. Pingaartitaq tamanna inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanut naapertuuppoq.

Siunnersuutip innuttaasoq suliniummi qitiusutut inissippaa. Taamaattumik inatsisissatut siunnersuummi ataasiakkaaraluni ataatsimullu isiginnittumik tapersersuinissaq pingaartinneqarpoq, taamaalilluni piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu inuit innarluutillit angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartariaqartartut ikinnerulernissaannik kinguneqassaaq kiisalu inatsisartut inatsisaatsigut inunnut innarluutilinnut tapersersorneqarnissaminnik pisariaqartitsisunut periarfissiisaaq.

Siunnersuut aqutigalugu inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pitsanngorsaaffigineqarput ingerlatsivinnilu oqartussaasut akornanni suleqatigiinnermik erseqqinnerulersitsillunilu oqilisaasoqarpoq, pingaartumik kommunalbestyrelsit aamma Naalakkersuisut suleqatigiinneranni. Siunnersuut innarluutilinnut tunngatillugu suliaasaqarfimmi inatsisinik toqqammavinnik iluarsartuussineruvoq annertoq aamma inuit innarluutillit allatulli pisinnaatitaaffeqarlutik periarfissaqarlutillu inuunerissaarnerunissaat pillugu kommunit Naalakkersuisullu tapersiinissamut periarfissaannik nutaanik pitsanngorsakkanillu imaqartoq.

Aammattaaq ingerlatsinermi akisussaaffiup sumiinnera ersarissumik inissinneqarpoq. Kommunit najukkaminni innuttaasumut tapersersuinissap pitsaanerpaap tapersiisutiginissaa namminneq aalajangersinnaanngorpaat tamannali ilutigalugu pisussaaffeqarnerit ataanni inissisimalerlutik. Innuttaasut pisinnaatitaaffiinik kiisalu inunnik isumaginnittoqarfimmi ingerlatsiviup akisussaaffiinik erseqqissaanerup sullisseriesaatsimi nutaaliaasumi suliamillu ilisimaarinniffiusumi, siunnersuutip sunniuteqarluartumik sakkussaalluarsinnaanera qulakkeerinneqataaffigissavaa.

Inunnik innarluutilinnik sunniuteqarluartumik tapersersuineq imminut ikiorsinnaalernerannik inuunerissaarnerulerneranillu qulakkeerinninnermik kinguneqarsinnaavoq. Sunniuteqarluartumik tapersersuineq aamma inunnik innarluutilinnik inuiaqatigiinni pitsaanerumik ilaatitsisarnermut soorlu assersuutigalugu ilinniarfeqarfiit suliffeqarfeqarfiillu tikikkuminarnerulernerannut tapersiisinnaavoq.

Isumaginninnermut suliaasaqarfimmi inatsisissatullu siunnersuummi matumangga tapersersuinikkut suliaasaqarfinni allani inuit innarluutillit inuttut pisinnaatitaaffiinik piviusunngortitsinissaq siunnersuut aqutigalugu kissaatigineqarpoq. Tamatumunngalu atatillugu maluginiarneqarpoq aalajangersagaq aqutigalugu tunngaviusutut

attuumassuteqartut qaninnerpaat tunngavigalugit aalajangiisarneq imaluunniit suliassaqarfinnik akisussaaffiit pillugit tunngaviit allanngortinneqanngitsut.

Siunnersuummi Naalakkersuisut aamma pisussaaffilerneqarput matumani isumaginninnikkut sulinermi atortussanik kommunit atorsinnaasaannik suliaqarnissamut aamma suliani innarluutilinnut tunngasuni sullissinermi malittarisassanik erseqqinnerusunik aalajangersaanissaminnut. Tamatumani siunertarineqarpoq kommunini sullissisarnerup pitsaassusaata qaffanneqarnissaanut kajumissuseqartoqalernissaa.

Inatsisissatut siunnersuut taamaalilluni taamatuttaaq ilaatigut Inatsisartut politikkikkut suliniutaannik arlalinnik kiisalu ajornartorsiutinik inatsimmi atuuttumi misilittagarineqartunik malinnippoq. Taakku saniatigut innarluutilinnik suliaqarfimmi sulisunit aamma kommunimi sullissisunit aqutsisuniillu kissaatit innersuussutillu siunnersuummi eqqarsaatigineqarput. Kiisalu inunnik innarluutilinnik ikiorsiisarneq pillugu inatsisip nutarterneqarnissaanik pitsaanerulersinneqarnissaanillu suliatiqut ilinniarsimasut qanigisaasullu kissaataannik malinnilluni.

Kommunini sulisussat pigineqareersut pitsaanerpaamik atorneqarnissaannut pitsanngorsaaffigineqarnissaanullu sinaakkusiisumik siunnersuutip ilusilersorneqarnissaa Naalakkersuisunut pingaaruteqarsimavoq. Naalakkersuisunut pingaarportaaq inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut inatsisissatut siunnersuutip atuutilersinneqarnissaata qanittumik malinnaavigineqarnissaa, taamaattumik kommuninit, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit kiisalu Isumaginninnermut, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfimmit malinnaasussanik suleqatigiissitaliortoqassaaq.

Kissaatit arlallit Naalakkersuisut kommuninit innarluutilinnullu tunngatillugu soqutigisaqatigiinniit pissarsiarisimasaat siunnersuutikkut akueriniarneqarput. Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiik pitsanngorsaasariaqarneq pisariaqartinneqarpoq. Taamaattumik inatsisissatut siunnersuut taama isikkoqartillugu inuit innarluutillit naleqquttunik atugassaqarnissaannut naleqquttunillu tapersiivigineqartarnissaannut anguniakkanut annertuumik sunniuteqassaaq kisianni kisimiissinnaanngilaq aamma kisimiissanngilaq. Inunnut innarluutilinnut suliassaqarfimmi suliniutit pioreersut tapertaasullu ilanngullugit pilersaarummut ataatsimut katitamut aalajangersimasumillu sammisalimmut ilaasariaqarpoq. Matumunnga tapersersuisoqarluarnissaa Naalakkersuisut neriutigaat.

Taamatut oqaaseqarlunga siunnersuut matumuuna Inatsisartunut akuersaartumik sularineqartussanngorlugu tunniuppara.